

Direktoratet For Strålevern Og Atomsikkerhet
Postboks 329 Skøyen
0213 Oslo

Dato: 01.08.2025

Uttalelse til høring om strengere regulering av solarier (ref. 25/01486)

Innledning

Vi viser til Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet (DSA) sitt høringsbrev av 30. april 2025, på vegne av Helse- og omsorgsdepartementet, vedrørende forslag om strengere regulering av solarier.

Miljørettet helsevern i Vestfold er et interkommunalt samarbeid mellom kommunene Holmestrand, Færder og Tønsberg. Vi utfører lovpålagte tjenester innenfor fagområdet miljørettet helsevern på vegne av samarbeidskommunene og i tett samarbeid med kommuneoverlegene i nevnte kommuner. Nedenfor gir vi en uttalelse til mottatt høring fra vår virksomhet.

Bakgrunn og formål

Det legges til grunn at solariebruk bidrar til økt risiko for hudkreft, særlig når bruk starter tidlig i livet. Norsk Kreftregister anslår at mer enn 1 000 tilfeller hudkreft årlig kan unngås, samt at omtrent én milliard kroner spares årlig ved å redusere bruken av solariestråling. Formålet med regelforslagene er derfor å redusere hudkreftforekomsten, tap av helse og leveår, samt tilhørende samfunnskostnader.

Våre vurderinger og synspunkter

Forbud mot reklame for solarium (forslag til endring i strålevernloven)

Vi støtter forslaget om reklameforbud og sanksjoner ved overtredelse. Hovedbrukergruppen for solariebruk er unge voksne og ungdom, som er den mest sårbare gruppen, hvor kroppspresstet også er størst. De påvirkes i stor grad av trender og innhold i sosiale medier. Det reklameres også for solariebruk spesielt rettet mot russ, som er en periode hvor man blir mest påvirket av venner og tilhørighet til venner. Det er en alder hvor man blir spesielt opptatt av hva andre gjør.

Under tilsyn med solarier observerer vi også store fargerike plakater i solstudioene som overskygger de små advarselsplakatene. Ofte argumenteres det med helsefordeler ved å ta solarier, noe som er direkte villedende. Erfaringene med reklame og kommunikasjon rettet mot brukerne fra aktørene som tilbyr solarier tilsier således at et reklameforbud både må innføres og håndheves strengt.

Forslag om hjemmel til stansing ved brudd på kravet til alderskontroll
Å gi hjemmel til stansing ved brudd på kravet til alderskontroll er et sterkt, viktig og riktigvirkemiddel for å sikre etterlevelse. Vår erfaring er at etterlevelsen av aldersgrensen i praksis ofte er mangelfull, og at det benyttes ulike løsninger for å omgå regelverket. Samtidig mener vi at det reiser flere praktiske og forvaltningsmessige utfordringer.

Vi har lite tilsynspraksis med bruk av dette virkemiddelet. Det er viktig at kommunene gis nødvendige hjemler, samt veiledning for å kunne gjennomføre regelverket effektivt. Et slikt virkemiddel bør imidlertid ikke benyttes som første reaksjon ved brudd, men forbeholdes særlig alvorlige og gjentatte overtredelser.

Tilsynsavgift og plikt for kommunene til å føre tilsyn med solarievirksomheter (forslag til endring i strålevernforskriften)

Vi støtter DSA sitt forslag om å innføre tilsynsavgift for tilsyn med solarier, samtidig med innføring av avgiften følger en plikt til å foreta tilsyn. Dette vil bidra til en bærekraftig og effektiv oppfølging. Det er viktig at tilsynsavgiften fastsettes slik at den faktisk dekker kostnadene.

Alderskontroll – to alternativer (forslag til endring i strålevernforskriften)

- *Elektronisk eID-løsning*

Vi støtter kun bruk av bemannede solarier med adgangskontroll utført av personell. Elektroniske løsninger vurderes som utilstrekkelige, da brukere – og i noen tilfeller også tilbydere – kan finne nye alternative måter å omgå regelverket på.

Bemanning ved solarievirksomheter

Vi støtter forslaget om krav til bemanning ved solarievirksomheter. Dette vil bidra til økt etterlevelse av regelverket og sikre at brukerne får nødvendig veiledning om helserisiko og aldersgrenser. Høringsnotatet viser til at ungdom under 18 år fortsatt har tilgang til solarier til tross for eksisterende aldersgrense og ulike metoder for å unngå etterlevelse. Dette samsvarer med våre erfaringer som tilsynsmyndighet. Ved ubetjente virksomheter er det særlig utfordrende å kontrollere hvordan omgåelse av regelverket skjer i praksis. Vi prøver ut systemene under tilsyn, men det er vanskelig å avdekke eventuelle omgåelser. Selv ungdom vi har kontakt med, gir sjelden informasjon om hvordan tilgangen skjer, selv om vi antar at enkelte av dem benytter solarium.

Det er samtidig viktig å være realistisk med hensyn til hva bemanning faktisk kan ivareta. Det gir også utfordringer med tanke på å føre tilsyn med hvordan dette fungerer i praksis. Tiltaket vurderes likevel som et viktig grep for å styrke muligheten for å redusere tilgjengeligheten for mindreårige. Det er mange land som har innført forbud mot ubetjente solarier.

Informasjon om risikofaktorer før betaling

Vi støtter forslaget om at det bør sikres at kunden mottar og leser informasjon om relevante risikofaktorer før vedkommende får kjøpe solingstid. Dette vil gi kunden mulighet til å kunne ta et informert valg som på sikt kan bidra til å redusere bruken av solarium. Det å kreve obligatorisk signatur eller avkryssing før kunden får gå videre til betaling, og med følgende ordlyd: «Jeg er kjent med at soling i solarium er kreftfremkallende og bekrefter at jeg har fått tilgang til og anledning til å lese informasjonsbrosjyren fra DSA «Dette bør du vite før du tar solarium».» gjør det mer tydelig for brukere at solariebruk faktisk medfører økt helserisiko.

Forbud mot solarier

Miljørettet helsevern i Vestfold savner en begrunnelse for hvorfor et forbud mot solarier ikke er utredet og inkludert i høringsforslaget. Et forbud mot solarier vil være i tråd med WHOs primære anbefalinger, og flere andre land har allerede innført slike forbud – eksempelvis Australia, Brasil og Polen.

I høringsbrevet beskrives at Kreftregisteret har beregnet at over 1000 tilfeller av melanom og plateepitelkreft årlig kan forebygges ved å unngå solariebruk. Dette utgjør 8 % av alle årlige krefttilfeller og en sjettedel av alle tilfeller av hudkreft. Dette ville kunne spart samfunnet for betydelige kostnader – om lag 1,1 milliarder kroner totalt per år. Det finnes ingen dokumentert helsegevinst ved solariebruk, og heller ingen nedre grense for når bruk kan anses som trygt. Samtidig er samfunnskostnadene ved behandling av hudkreft betydelige, både økonomisk og menneskelig. Hovedbrukergruppen for solarier er ungdom og unge voksne – de mest sårbare aldersgruppene. De påvirkes i stor grad av trender og innhold i sosiale medier. Dette er kanaler som er krevende å regulere, selv med reklameforbud. I tillegg kommer kostnadene ved å håndheve regelverket – som reklameforbud, alderskontroll og øvrig tilsyn – uten at effekten nødvendigvis vil bli like god som ved et forbud. I lys av dette mener vi at et forbud burde vært vurdert som et mulig virkemiddel i høringsforslaget. Å inkludere dette som alternativ ville forsterke vurderingsgrunnlaget og gitt et mer helhetlig bilde av hvilke tiltak som kan bidra til å redusere helseskader og beskytte sårbare grupper.

Et forbud antas å medføre svært begrensede samfunnsmessige kostnader, for eksempel i form av tap av arbeidsplasser eller behov for større omstilling. Når man gjennom et enkelt tiltak kan redusere fremtidige helseutgifter, beskytte sårbare grupper og samtidig støtte opp under nasjonale helseambisjoner, fremstår et dette som det mest målrettede og hensiktsmessige virkemiddelet.

Det vil trolig møte lite motstand sammenlignet med eventuelle forbud mot alkohol og tobakk. Det er også mindre inngripende: Solarier skaper ikke avhengighet, og et forbud rammer dermed ingen med alvorlig avhengighetsproblematikk. I motsetning til alkohol har ikke solariebruk noen sosial eller kulturell funksjon. Det er en frivillig,

kosmetisk praksis, og det finnes tryggere alternativer som selvbruning og forsvarlig soling utendørs.

Konklusjon

Vi støtter i hovedsak de foreslåtte tiltakene for å få strengere krav til solariene unntatt stansing på stedet som en første reaksjon. Strengere regelverk ville styrke beskyttelsen mot solarieskader, særlig for ungdom, og ville gitt et viktig bidrag til å nå målsettingen om 25 % reduksjon i hudkreft innen 2040. Strengere regelverk er nødvendig, men det vil også kreve mye ressurser for å håndheve. Som et bedre alternativ mener vi derfor at solarier bør forbys.

Med hilsen

Eva Rizi
saksbehandler

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Kopi til:
Christina Kaalstad